

بسم الله الرحمن الرحيم

مناسک محمدی

مؤلف: حاج ملا سیف الدین خان غفاری (یورقل)

تصحیح و توسیع:

زادویسی

ویرایش و مقدمہ:

نظام غفاری

سرشناسه	: غفاری، سیف الدین، ۱۲۶۱-۱۳۴۵.
عنوان و نام پدیدآور	: مناسک محمدی / مؤلف سیف الدین خان غفاری؛
مشخصات نشر	: تصحیح و توضیح زاهد ویسی؛ ویرایش و مقدمه نظام غفاری.
مشخصات ظاهری	: سقز: نشر بیریار، ۱۳۹۴.
شابک	: ۱۹۲ ص.
وضعیت فهرست نویسی	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۸۶۹-۵-۰
موضوع	: فیپا
سند افزوده	: حج
سندسه افزوده	: ویسی، زاهد، ۱۳۴۸، - مصحح
رده بندی کنگره	: غفاری، نظام، ۱۳۵۰، مقدمه نویس
رده بندی دیسی	: ۱۳۹۴ م ۸/۱۸۸/۱ BP
شماره کتابشناختی	: ۲۹۷/۳۷۵
	: ۴۰۹۲۴۷۷

انتشارات بیریار

سقز - محمدی - ۰۶۵۲ - ۰۱۹۷

Binjar74@gmail.com

حق چاپ و انتشار برای ویراستار محفوظ است

نام کتاب:	مناسک محمدی
تألیف:	حاج ملا سیف الدین خان غفاری
تصحیح و توضیح:	زاهد ویسی
ویرایش و مقدمه:	نظام غفاری
ناشر:	انتشارات بیریار
تیراژ:	۱۰۰۰
نوبت چاپ:	اول ۱۳۹۵
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۹۵۸۶۹-۵-۰
قیمت:	۱۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

آشنایی با مؤلف	۷
منابع و مأخذ مقدمه	۴۳
تصاویر	۴۵
مقاصد مؤلف	۵۵
باب اول: در فضیلت حج و ذکر بناء بیت	۵۹
باب دوم: در موجبات حج و عمره، آیا بر که واجب و بر که واجب نیست؟	۷۷
باب سیم: ارکان حج و عمره	۹۱
[ارکان حج]	۹۷
[رکن اول: احرام]	۹۷
[انواع حج و عمره]	۹۸
[رکن دوم: وقوف و حضور در عرفات]	۹۹
[رکن سوم: طواف الافاضه]	۱۰۲
[شروط طواف]	۱۰۳
[رکن چهارم: سعی بین صفا و مروه]	۱۱۱
[شروط سعی بین صفا و مروه]	۱۱۳
[رکن پنجم: تراشیدن موی سر]	۱۱۴
[رکن ششم: ترتیب رکن‌ها]	۱۱۴
[ارکان عمره]	۱۱۵
باب چهارم: در واجبات حج و عمره	۱۱۷
[شروط سنگ انداختن بر جمره‌ها]	۱۲۸
[وجه تسمیه‌ی جمرات و ایام التشریق]	۱۳۰

باب پنجم: در سنن و ادعیه‌ی وارده ۱۳۵

[جا‌های قبول دعا در مکه] ۱۵۴

باب ششم: در احصار و فوات و بیان فدیة و مکروهات ۱۵۵

[فدیة و اقسام آن] ۱۵۷

باب هفتم: در بیان محرمات احرام و ۱۶۵

[انواع محرمات احرام] ۱۷۴

باب هشتم: در زیارت روضه‌ی حضرت ۱۷۷

[خاتمه] ۱۹۱

بسم الله الرحمن الرحيم

آشنایی با مؤلف

مقدمه:

نام حاج ملا سیف‌الدین خان را از همان اوان کودکی بارها شنیده بودم؛ طبیعتاً در اهلبیت از خانواده و خویشان. بعدها ذکر نام و منزلت ایشان را در خارج از این دیار محدود خویشاوندان نیز شنیدم. این یادکردها همواره با نوعی تأمل و تکریم و تعظیم همراه بود. هرگاه بر سر مسئله‌ای بحث در می‌گرفت، کافیه بگویند: حاج سیف‌الدین خان این چنین فرموده است. این ختم کلام بود و دیگر جای بحثی باقی نمی‌ماند.

حتی سوگند خیلی‌ها به جان حاج سیف‌الدین خان بود؛ چه در بین اقوام و چه در بین سایر اهالی منطقه و آشنایان با نام و منزلت علمی و دینی وی. و افتخار خیلی‌ها به وجود ایشان، به خویشاوندی با او، به هم‌ولایتی بودن با او، به طلبگی و تلمذ در محضر وی و به ملاقات با وی بوده و هست.

برخی از طلباب علوم دینی، حتی اگر نمی‌توانستند به عنوان شاگرد و طالب نزد ایشان تلمذ کنند، سعی می‌کردند حداقل برای مدت کوتاهی - به عنوان تبرک و تیمن - در خدمتش باشند و از حضورش در کسب

معرفت و مکارم اخلاقی بهره ببرند.^۱

حضورش در خانقاه مشایخ طریقت نقشبندیّه در پیاره و دورو (= دورود) و تقدّش به طریقت، منزلت و مقام شامخ وی نزد مشایخ و علما، زهد و تقوایش، صراحت و شجاعتش، بخشندگی و بزرگواری اش، همه در حدّ اعلا و به شیوه‌ای اسوه‌گونه نقل می‌شد و هنوز نیز زبانزد است. به عنوان مثال بارها از افراد مختلف شنیده‌ام که گریبا مشایخ نقشبندی به مریدان و مراجعان و علاقه‌مندان خود که از مناطق روستایی نزدیک به یورقل^۲ نزد آنان رفته‌اند، گفته‌اند که با وجود حاج سیف الدین خان نیازی به رفتن آنان نزد مشایخ نیست و اهالی منطقه می‌راند به یسان مراجعه کنند.

در نتیجه خیلی پیش‌تر مرخ استم بیش‌تر این شخصیت را بشناسم و بیش‌تر درمورد او کسب اصّلاع کنم لذا در کتب تذکری علما و مشاهیر، در کتب تاریخی منطقه، بعدها در سایت‌های اینترنتی و در فضاهای مجازی به جست‌وجوی نام، زناشویی و آثار ایشان برآمدم. حتّی در تصاویر علما و مشاهیر و بزرگان منطقه به دنبال تصویری از حاج سیف الدین خان می‌گشتم، اما با تأسّف یا لاری ار نام و یاد ایشان در آثار مکتوب نمی‌دیدم و یا اگر بود، به صورت بسیار مختصر معرفّی

۱. به عنوان نمونه ماموستا سیّد عبدالحکیم حیدری هدف خود را از تلمذ و تحصیل در محضر حاج سیف الدین خان - که حدود دو ماه (در سال ۱۳۳۱ شمسی) بوده است - برگرفتن تبرک از حضور ایشان بیان می‌فرمایند.

۲. روستایی است از توابع دهستان گلنیه، بخش زیویه‌ی سقز و حدود ۵۰ کیلومتر از مرکز شهرستان فاصله دارد.

شده بود.^۱

پیش‌تر شنیده بودم که کتب فراوان و آثار و تألیفات این شخصیت برجسته همه از بین رفته‌اند و چیزی از آن کتابخانه‌ی عظیم و آن کتاب‌های نفیس خطی و چاپی باقی نمانده است. و در مقابل این واقعه فقط آهی از عمق خاطرم برمی‌خاست؛ احساس تأسفی سراسر وجودم را در برمی‌گرفت و چاره‌ای سراغ نداشتیم.

اتفاق مرا به تلاشی جدید و جدی برای شناخت بیشتر ملاً سیف‌الدین خان رسانید. مشاهده‌ی کتابی از ایشان بود به نام «مناسک محمدی»^۲.

تصویر نسخه‌ی خطی^۳ این کتاب را نوه‌ی ایشان، جناب آقای حسین

۱. به عنوان مثال آنچه در کتب: *الاول و دانه‌انداز کوردستان در دویست سال اخیر*، تألیف سید عبدالحمید حیرت سجادی (۱۳۹۱) و *عرفایای تاریخی کوردستان*، تألیف جلال‌الدین شافعی کورد (۱۳۷۸) در مورد حاج سید الدین خان نگاشته شده است، بسیار مختصر بوده، اصلاً وافی به مقصود نمی‌باشد.

۲. کتاب حاضر که در صفحات آتی بیشتر مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد.

۳. نسخه‌ی خطی مناسک محمدی دارای ویژگی‌های ذیل است:

در ۱۳۲ صفحه مجلد شده است که ۳ صفحه‌ی آن به صفحه عنوان، صفحه‌ی تترس و یادداشت اختصاص داده شده است و ۱۲۹ صفحه‌ی آن، متن کتاب است.

در هر صفحه ۱۳ سطر نگارش یافته است.

به صورت میانگین در هر صفحه حدوداً ۱۸۸ واژه نگاشته شده است.

اندازه‌ی صفحات تقریباً ۱۵×۲۱ می‌باشد.

کتاب با خط نستعلیق بسیار زیبایی نگاشته شده است و خطوط دارای نظم خاصی

است.

محمدپناه، نزد بنده آوردند و فرمودند که می‌خواهند آن را به چاپ برسانند. با اشتیاق به کتاب نگریستم، انگار گمشده‌ام را یافته‌ام: کتابی از حاج ملا سیف‌الدین خان یورقل!

با خط بسیار زیبایی کتابت شده بود. اما به ویرایش و توضیح نیاز داشت. گفتند که جناب آقای زاهد ویسی، نسبت به این کار اقدام کرده است. خواستم دوباره کاری نشود. زحمات ایشان نیز ارج نهاده شود. با آقای زاهد ویسی تماس گرفتم و به دیدارشان رفتم. کتاب چند سالی بود که نزد ایشان مانده بود. شاید مجالی برای چاپ کتاب فراهم نیامده بود. لذا از آقای ویسی حسین محمدپناه و چند تن از فرزندان و اعضای خانواده‌ی حاج سیف‌الدین خان اجازه گرفتم که نسبت به چاپ و انتشار کتاب اقدام کنم.

کتاب را از آقای ویسی گرفتم، ایشان زحمات فراوانی را متحمل شده بودند. توضیحات کافی و مناسبی بر کتاب نوشته بودند، اما مطابقت کتاب با نسخه‌ی خطی و ویرایش و جلد آن را ضروری دیدم. لذا به این کار پرداختم.

از سوی دیگر چاپ و انتشار کتاب را فرصت مناسبی دانستم و مجالی مناسب برای معرفی حاج سیف‌الدین خان و بیان مطالب در مورد افکار و آثار و خدمات وی.

برای جمع‌آوری مطالب از فرزندان ایشان شروع کردم، آنچه را آنان نقل کردند، یادداشت نمودم. نزد شاگردان حاج سیف‌الدین خان و سایر علمایی که گمان می‌رفت با وی دارای ارتباطی بوده‌اند، رفتم. گاه نزد فرزندان شاگردانش و سایر کسانی که حدس می‌زدم می‌توانند اطلاعاتی را در اختیارم قرار دهند. همه‌ی اطلاعات جمع‌آوری‌شده را مجدداً

بررسی کردم تا این که نهایتاً مقدمه‌ی حاضر فراهم آمد که در اختیار دانش‌دوستان و علاقه‌مندان به ترقی‌همه‌ی جنبه‌ی این سرزمین و همه‌ی خوانندگان عزیز قرار می‌گیرد. امید که کاستی‌ها را بر حقیر ببخشایند!

لازم می‌دانم از تمامی کسانی که مرا از آگاهی‌های خود بهره‌مند ساختند، در تدوین این مطالب یاری رساندند قدردانی نمایم: جناب آقای دکتر صباح حسینی، جناب ماموستا رسول ابوالمحمّدی، جناب ماموستا سید عبدالحکیم حیدری، جناب حاج ماموستا سلیمان نیک‌روش، جناب ماموستا ملا احمد ریاضی، جناب حاج ماموستا ملا محمود ابن‌الخیاض، جناب ماموستا ملا محمد صالح پورشاه‌محمد، جناب آقای علی اردلان، جناب آقای سلیم اردلان، ابوی بزرگوارم جناب آقای عمر غفاری، جناب آقای انور سعیدی، جناب آقای امجد امام، و همه‌ی افرادی که به نوعی در فراهم آمدن این کتاب نقشی داشته‌اند؛ از تمامی این بزرگواران سپاسگزارم.

همچنین از مساعدت‌های آقایان اشرف محمدی، یحیی امان‌اللّهی، ماجد احمدیانی و فاتح غفاری تشکر می‌نمایم.

در پایان از تمامی کسانی که اطلاعاتی، دست‌نوشته‌ای، مکاتبه و مناظره‌ای و با هرگونه اثری از حاج سیف‌الدین خان در اختیار دادند، درخواست دارم بر نگارنده منت نهاده آن را در اختیار قرار دهند تا انشاءالله در آینده زندگی‌نامه‌ی کامل‌تری از این شخصیت برجسته فراهم آمده، تقدیم گردد.